

[Электронный ресурс]. – Режим доступа <http://lib.eparhia-saratov.ru/books/03v/varsonofy/heritage/contents.html>.

3. Варсонофий (Плиханков), схиархим. Келейные записки 1892–1896 г. – М., 1991. – 29 с.

4. Глинская мозаика. Воспоминания паломников о Глинской пустыни (1942–1961) / сост. Монахиня Варвара (Пыльнева). – К., Православный паломник, 1997. – 201 с.

5. Глинская Рождество-Богородицкая общежительная пустынь Курской губернии Путивльского уезда. – М., 1891. – 175 с.

6. ДАСО, ф. 418, оп. 1, спр. 1, 2 арк.

7. ДАСО, ф. 454, оп. 1, спр. 1, 91 арк.

8. ДАСО, ф. 454, оп. 1, спр. 2, 114 арк.

9. ДАСО, ф. 454, оп. 1, спр. 3, 53 арк.

10. ДАСО, ф. 626, оп. 1, спр. 10, 13 арк.

11. ДАСО, ф. 1173, оп. 1, спр. 1, 25 арк.

12. Дневник протоиерея Иоанна Андреевича Серова // Православна Житомирщина. – Житомир, 2000. – № 4

13. Душеполезные поучения преподобных Оптиных старцев. – Козельск, Издание Введенской Оптиной Пустыни, 2009. – Т. 1. – 686 с.

14. Жизнь и подвиги Глинской пустыни старца Феодота. – Курск, 1884. – 46 с.

15. Игумен Филарет, настоятель и возобновитель Глинской пустыни: (Память 31 марта) // Жизнеописания отечественных подвижников благочестия XVIII и XIX вв. Март. – М., 1907. – С. 355–402.

16. Из воспоминаний иеромонаха Мардария [Данилова] об о. Виталии [Сидоренко] // Задонский паломник. – 2007. – № 57. – 2007. – С. 11–13.

17. Краткое описание жизни и подвигов Глинской пустыни старца иеросхимонаха Макария. – Курск, 1895. – 47 с.

18. Курские епархиальные ведомости. – Курск, 1879. – № 20.

19. Лидов А.М. Иеротопия. Создание сакральных пространств как вид творчества и предмет исторического исследования / А.М. Лидов. – М.: Индрик, 2006. – 764 с.

20. Мартынов В. И. Пение, игра и молитва в русской богослужебной певческой системе / В.И. Мартынов. – М., 1997. – 219 с.

21. Noora Vikman. The Soundscape of Bizantine and Russian Monasteries / Vikman Noora / The Voice, Silence and the Sacred in Soundscapes. – WFAE 2011 Paper Session. – The 6th of ovember, Ionian Academy, Corfu.

22. Паисий Святогорец. Слова / Блаженной памяти старец Паисий Святогорец; пер. с гр. [Т. 6]: О молитве. – М., 2013. – 236 с.

23. Письма глинских старцев / сост. Н. В. Маслов. – М., Самшит-издат, 2006. – 328 с.

24. Потемкина Н.А. Современная московская традиция пения и напев Киево-Печерской Лавры [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.trisvyat.orthodoxy.ru/tvorch/nora/MOS-KIEV_3.pdf

25. Пуцко В.Г. Глинский игумен Филарет Данилевский: новые материалы [Текст] / В.Г. Пуцко // Сумський історико-архівний журнал. – Суми, 2007. – № II–III. – С. 175–188.

26. Собрание писем Оптиного старца Амвросия. Переизд. М.: Изд. Введенского ставропигиального мужского монастыря Оптина Пустынь, 2009. – 768 с.

27. Спасо-Илиодоровский скит Глинской Рождество-Богородицкой пустыни. – Одесса, 1899. – 39 с.

28. Схиархимандрит Иоанн (Маслов). Глинская пустынь. История обители и ее духовно-просветительская деятельность в XVI–XX вв.). – М., 1994. – 605 с.

29. Схиархимандрит Иоанн (Маслов). Глинский патерик. – М., Самшит-издат, 1997. – 761 с.

30. Устав Глинской Рождество-Богородицкой общежительной пустыни Курской епархии Путивльского уезда. – 1910. – 44 с.

31. Флоренский П.А. Храмовое действо как синтез искусств // П.А. Флоренский. Избранные труды по искусству. –

М., 1996. – С. 199–215.

32. Шмелев И.С. Богомолье. Повести / И.С. Шмелев. 7-е изд. – М.: Изд-во Сретенского монастыря, 2012. – 512 с.

33. Ювачев И. Глинская пустынь // Русский паломник. – СПб., 1906. – № 10. – С. 151–155.

Смышляк А.В. Духовно-музыкальный быт Глинской пустыни XIX – начала XX ст.: богослужебное пение в сакральном пространстве обители

В статье анализируется система богослужебного пения Глинской пустыни XIX – нач. XX в. в её взаимосвязи с монашеским бытом обители, её духовно-пастырскими традициями, а также историей формирования её сакрального пространства. Богослужебно-музыкальный быт монастыря изучается как звуковая икона, континуум жизни и молитвы насельников монастыря, что является воплощением мировоззрения эпохи и картины мира тех, кто соотносил себя с пространством обители.

Ключевые слова: Глинская пустынь, богослужебное пение, сакральное пространство, монастырь, звуковая икона, подвижник.

Smyshliak A.V. Spiritual and musical life of Hlynska Pustyn in XIX – early XX: liturgical singing in the sacred space of the monastery

The article analyzes the system of liturgical singing of Hlynska pustyn in XIX - early XXth century in its interrelation with the monastic life of the monastery, its spiritual and pastoral traditions and history of the formation of its sacred space. Liturgical and musical life of the monastery is studied as a sound icon, some continuum of life and prayer of its monks, which embodies the philosophy of the era and world view of those who identify themselves with the space of the monastery.

Key words: Hlynska pustyn, liturgical singing, the sacred space, a monastery, a sound icon, the ascetic.

11.03.2015 p.

УДК 94(477):792 «18/190»

Н.М. Демиденко

З ІСТОРІЇ ЗАСНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ТЕАТРІВ НА СУМЩИНІ (XIX – ПОЧАТОК XX СТ.)

У статті висвітлюються питання заснування та становлення театрів на Сумщині (у м. Глухові, м. Ромни, м. Суми). Автор аналізує залежність репертуару театральних постановок від соціокультурних та державотворчих процесів, зміни їх напрямків: від романтично-побутових до реалістично-побутових.

Ключові слова: театр, Глухів, Ромни, Сумський театр Д.М. Корепанова, «Тіволі».

«...Культурною працею ми кладемо чи не найсильніші підвалини нашому національному життю».

(Йосип Сліпий)

Виникнення того чи іншого виду театральної діяльності було тісно пов'язане з різними факторами. Театр – це не просто гра акторів, а складна система мистецьких чинників, яка є залежною від соціально-економічних та загально-культурних умов тієї

чи іншої доби. Театральні уподобання завжди відповідали морально-етичним нормам, цінностям відповідного часу.

Характерною рисою радянською історіографії було те, що український театр XIX ст., починаючи від «Наталки Полтавки», загалом називався етнографічно-побутовим або просто побутовим. Але протягом століття він еволюціонував і не був неоднорідним.

Серед дослідників історії становлення театрів на Сумщині слід відзначити красназвців П. Сапухіну, Л. Сапухіна. Досить цікавим є дослідження про музично-театральну культуру Сумщини Я.С. Кривка [3], Г. Локошенка [2], О.М. Манька [7], В.М. Власенка [18] та ін.

Історичний шлях, пройдений українським театром теперішньої Сумщини, надзвичайно багатий на великі імена та події. Не варто забувати і про кріпацькі театри, які були вишуканою розвагою, відірваною від українського національного ґрунту, де ставились в основному романтичні п'єси. Їх сценічна техніка, мистецька гра залишаються малодослідженими.

Серед кріпацьких театральних труп і симфонічних оркестрів необхідно згадати у першу чергу ті, які існували у маєтках нащадків Г. Кондратьєва (засновника м. Суми) у селі Хотінь Сумського району, у поміщика Стрекалова (село Хоружівка Недригайлівського району), у садибах Голіциних (село Юнаківка Сумського району та місто Тростянець). До речі, актор М.С. Щепкін згадував про прекрасну гру театру у Круглому дворі в Тростянці, де він учився акторській майстерності у князя П. Мещерського [1, 11]. Культура тієї доби була вся пронизана театральністю.

Подекуди симфонічні оркестри за участі кріпаків існували довгий час навіть після скасування кріпосного права, наприклад у с. Хоружівка на Недригайлівщині [2, 12]. Поміщик Стрекалов у Хоружівському маєтку окрім великого оркестру утримував ще й балетну трупу, хор, художню студію, бібліотеку і дендропарк, де ввечері звучала музика Моцарта, Мендельсона, Шуберта, Ліста [1, 11].

Одним же з перших професійних театрів на теренах України, а отже і Сумщини, є Глухівський театр. Після відновлення гетьманства і проголошення К.Г. Розумовського (1728–1803) гетьманом України, починається бурхливий розвиток музично-театрального мистецтва. Гетьман «вирішив перетворити свій двір в мініатюрну копію царського двору в Російській імперії» [3, 4]. З цією метою в мальовничому передмісті Веригине, неподалік Ярмаркового майдану, почали будувати палац в італійському стилі, який досяг своєї завершеності у 1751 р. Окреме приміщення в ньому було виділене для театральних вистав.

Перелік вистав Глухівського театру середини XVIII ст. дає підставу стверджувати про вишуканий,

високомистецький репертуар. Скажімо, в театрі були представлені вистави за п'єсами Есхіла, за епічними творами Гомера. Характеризуючи мистецькі смаки самого гетьмана, достатньо назвати книги, які зберігались у його власній бібліотеці. Серед них були драматичні твори старогрецьких письменників, зібрання видатних драматургів (Мольєра, Шекспіра та ін.). А до фондів нотної бібліотеки, окрім вітчизняних авторів, входили твори західноєвропейських композиторів Й.С. Баха, Х.В. Глюка, Г. Генделя і ін. Як зазначає Г. Локошенко, «Розумовські з числа перших в Росії визнали геній Бетховена. Цьому сприяв син гетьмана Андрій, який був російським послом у Відні. Він був в близьких стосунках з Гайдном, Моцартом, Бетховеном» [2, 9].

Діяльність Глухівського театру тісно пов'язана з Глухівською музично-співацькою школою, заснованою ще у 1738 р. (діяла приблизно сорок років) [3, 4]. Відомі прізвища деяких керівників хорової капели, наприклад, з 1743 р. нею керував Г. Головня.

Окрім місцевих митців, таких як С. Котляревський, П. Марченко, В. Іванов, К. Роговський та ін., у театрі виступали й іноземці. Вистави у Глухівському театрі ставились у тому числі і на іноземних мовах. Наприклад, комедійна опера «Ізюмський ярмарок» (1751–1752 рр.) була поставлена французькою [3, 4]. Сцену театру майстерно оформлював відомий художник Г.А. Стеценко, уродженець м. Ромни. Серед співаків театру – один з найкращих співаків Запорозької Січі Г. Білоградський.

Отже, Глухівський театр, як важливий осередок справжньої театральної культури, був одним із перших постійно діючим театром в Україні. Театральне мистецтво Глухова XVIII ст. і першої половини XIX ст. мало величезний вплив на подальший розвиток театрів всієї Російської імперії.

Також одним із популярних видів мистецтва саме в кінці XVIII ст. – на початку XIX ст. стали концерти та театральні вистави на ярмарках, що проходили в Глухові, Сумах, Кролевіці, Ромнах. Особливо популярним був Іллінський ярмарок у Ромнах, на якому виступали відомі актори, зокрема М.С. Щепкін. Саме на ньому Т.Г. Шевченко побачив Щепкіна у спектаклі «Москаль-чарівник» у ролі Чупруна. Великий Кобзар, висловлюючи свої враження про театралізовані постановки на роменському ярмарку, писав наступне: «...в 1845 році я випадково бачив це знаменне торжище...московських циган тоді ж я в перший і останній раз чув і бачив як вони відзначались перед ремонтерами та іншою п'яною публікою – і як на завершення свого дико-брудного концерту вони хором заспівали: «Не пылит дорога, не дрожат листы...» [3, 14].

Архівні документи засвідчують, що літній театр у Ромнах існував у 1835 р. Він був заснований

дворянином Людвігом Міотковським [4, 2]. Але раніше, ще у 1818 р. і 1821 р., у Ромнах відбувалися гастролі харківської і полтавської труп. Роменчани тепло зустрічали п'єси І. Котляревського, в яких провідні ролі виконував М.С. Щепкін.

Скільки років проіснував театр Міотковського – достеменно невідомо. Відомо лише, що у документах роменського міського управління, де розглядалось у 1898 р. питання про побудову нового приміщення для театру, вказувалось, що він буде побудований «наместе существующего ныне старого здания...» [5, 12]. У Державному архіві Сумської області зберігається проект креслень приміщень для літнього клубу у роменському міському саду, в який входив і літній театр [6, 7].

Судячи з багаточисельних заяв на отримання дозволу на оренду міського саду і театру, можна зробити висновок, що театри на той час користувались великою популярністю і приносили вельми гарні прибутки. Так, наприклад, актор М.Т. Пономаренко у заяві просить роменську міську управу віддати йому в оренду літній театр з 1 травня по 1 жовтня 1898 р. [6, 3]. Актор І.М. Лібаков у заяві вказував, що він вже навіть зібрав трупу з акторів, які грали у мінському міському театрі [6, 7], а Г.К. Невський завіряв, що сформує театр із кращих провінційних сил і «дело будет поставлено по возможности образцово и на должную высоту, за что может поручиться моя многолетняя опытность» [6, 30]. Та найбільший інтерес викликає заява провізора місцевої аптеки А.С. Венгерова, який вказує про готовність сплатити за оренду літнього театру удвічі більшу суму (не 250 крб., як це було раніше, а 550 крб.). Причому робить припис у заяві, завіряючи, що його мета – не збагачення, а «с одной стороны – доставить городской публике дешевые развлечения, а с другой – городскому обществу усилить свои средства посредством устраивания гуляний» [6, 31].

За вхід до роменського саду, де розміщувався літній театр, брали платню з усіх «без различия пола и возраста». Виключення було лише для «Клуба Городского Общественного Собрания и Членов Клуба Комерческого Собрания, короторые освобождены от такой платы» [6, 61].

На кінець XIX ст. репертуар роменських театральних гуртків, не дивлячись на те, що вони були напівпрофесійними, аматорськими, вирізнявся високим мистецьким смаком. Ведучі ролі роменського театру виконували І. Волеківська, В. Яременко. На початку XX ст. (1903 р.) на роменській сцені виступали корифеї театрального мистецтва М. Кропивницький, М. Заньковецька та інші актори.

Що стосується історії Сумського театру, то краєзнавці П. Сапухіна і Л. Сапухін стверджують, що перший у Сумах театр існував ще з 1806 р. і був нібито розташований у сучасному центрі

міста, неподалік пам'ятника Т. Шевченка. На жаль, документальні свідчення відсутні, але можна припустити, що на тому місці існував балаганний театр, де на Введенський ярмарок виступали актори харківських театральних труп [1, 22].

Історія першого Сумського театру з великою вірогідністю пов'язана з діяльністю крамаря М. Бабича, який, будучи аматором-драматургом, у 50-х роках XIX ст. створив драматичний гурток. У другій половині XIX ст. на базарній площі у центрі міста він збудував дерев'яне приміщення для театру, який почав діяти взимку 1865 р. М. Бабич був першим аматором-драматургом, який написав багато п'єс українською і російською мовами, такі як «Чудная комедия, или Не рассмотрел, с кем повенчался», «Чумак, или бойкая дивчина». Рукописи п'єс М. Бабича зберігаються у Санкт-Петербурзькій театральній бібліотеці [7, 89]. Комедії М. Бабича входили до репертуару не лише Сумського, а й аматорських театрів інших міст, про що писалось у «Харьковских губернских ведомостях».

У 1875 року, після смерті М. Бабича, його театр припинив свою діяльність, але театральне життя з того часу у Сумах не припинялась. У 80-х роках XIX ст. був побудований літній театр, що мав назву «Швейцарія». Його перенесли на лівий берег річки Псел. Питання про перенесення театру подалі від центру, від культових установ та навчальних закладів, неодноразово піднімалось духовенством міста протягом всього XIX ст., оскільки священнослужителі вважали театр «бісівською справою» [7, 90].

Деякі відомості про діяльність «Швейцарії» можна почерпнути з оповідання Купріна «Как я был актером». Російський письменник писав, що завдячуючи тому, що сумська трупа складалась з досвідчених акторів, які раніше грали у інших театрах, вони дуже добре знали свій репертуар. Також Купрін зазначав: «Благодаря тому, что мы ставили ежедневно новые пьесы, театр наш довольно охотно посещался. Офицеры и помещики ходили из-за актрис. Кроме того, ежедневно посылался Харитоненке билет в ложу. Сам он бывал редко – не более двух раз за весь сезон, но каждый раз присылал сто рублей» [1, 25].

У 1916 р. приміщення театру «Швейцарія» згоріло. На той час у Сумах уже діяв театр Д.М. Корепанова та декілька кінотеатрів (кінематографів): «Цейлон», «Міраж», «Люкс», «Ампір», «Хроніка». У міському парку діяв кінотеатр «Ілюзія». Неможливо точно визначити, які спектаклі відбувалися саме у приміщенні театру Корепанова, адже багато вистав проходило також і в кінотеатрах.

Будівництво першого сумського стаціонарного театру Корепанова розпочалося на місці літнього балагану по вулиці Покровській у 1907 р. Його зведення за проектом харківського архітектора

О.М. Гінзбурга (1876–1949) тривало майже 5 років. Театр за своїм технічним оснащенням та акустичними даними не знав собі рівних у тогочасній Лівобережній Україні. Він вражав новітнім електричним освітленням та вишуканим архітектурним оздобленням. Театр був побудований коштом міського бюджету, але для його відкриття багато зусиль доклав Дмитро Митрофанович Корепанов (1863–1936) – член Сумської міської управи, який займався підприємництвом і в той же час був великим прихильником театрального мистецтва, актором-аматором.

Перший театральний сезон був відкритий у 1911–1912 рр. у «зимовому» опалюваному театрі «Корепанова», який спочатку називався «Тіволі» [7, 91]. У театрі Корепанова гастролювали драматичні, балетні та оперні трупи за участі артистів столичних імператорських театрів та естрадних виконавців.

Сумська публіка могла оцінити гру також і зарубіжних театрів. Наприклад, у січні 1913 р. у Сумах гастролював театр італійської міланської опери.

Прослідкувати хід театральних подій у місті, наприклад за 1913 р., можна за сумськими газетами. Так, у «Сумському віснику» велась постійна рубрика «Театр і музика», де надавалась характеристика на кожну виставу, що відбувалась у театрі Корепанова. Необхідно зазначити, що відгуки були як критичними, так і схвальними.

Наприклад, відзначалось, що «с хорошим материальным и художественным успехом» пройшов спектакль «Корневильские колокола». Театральний критик зазначав про причини успіху вистави: «В ней отсутствуют пошлость и салонность, на которых так любят выезжать доморожденных «оперных дел мастера» [8, 5].

Столичних акторів сумська публіка подекуди приймала без особливого захоплення. В одному із відгуків зазначалось: «Приезжавшая на праздник труппа Южина потерпела полностью крах и сам Д.Х. Южин принужден был ретироваться и уехал в Москву, оставил на произвол судьбы артистов. Некоторые из них поступили в местные миниатюры...» [9, 3].

З найбільшим аншлагом у 1913 р. у Сумах пройшла драма «Мазепа», поставлена сумським Товариством Грамотності. У газетних замітках писалося: «Драма «Мазепа» – красивая, яркая... Театр был совершенно переполнен, многие стояли, так как негде было сесть. Успех спектакля превзошел ожидания. Получилось 300 рублей чистого сбора, несмотря на самые низкие цены на места и не смотря на проливной дождь» [10, 3]. Зазначимо, що вартість квитка на цю драму була від двадцяти копійок до одного карбованця.

Українській тематиці були присвячено багато вистав Малоросійського театру, що виступав

під керівництвом режисера А. Суходольського. Театр пропонував спектаклі «Пан Шкуратевич», «Тарас Бульба», «Гандзя», «Наталка Полтавка», «Шельменко денщик» та ін. І національний репертуар, і гра акторів знаходили вельми схвальні відгуки сумської публіки, яка голосувала «ногами»: «Подвизавшаяся в театр Корепанова малорусская труппа г. Суходольского продолжает пользоваться вниманием публики. Вчера была поставлена известная историческая драма Старицкого «Богдан Хмельницкий». Публики было много» [11, 3]. Місцева преса відзначала, що у спектаклі вміло була показана вся «стойкость русского казака, его непреодолимое стремление к свободе» [12, 3]. Репертуар відзначався яскравою театральністю. Майже у кожному спектаклі передбачалися хоріві та сольні співи, танці. У трупі, крім акторів, були хористи, музиканти.

Українська драматургія того часу писалась для театральних виконань, а не для читання. В одному зі своїх листів І. Карпенко-Карий навіть скаржився, що його п'єси зовсім не читаються: «Де ж мої читателі? Нема! Якби не театр, то і до цього часу знали б про мої твори тільки близькі приятелі» [13, 9].

Дійсно, театральність з українською етнографією переважала над реальністю. Саме це гарно сприймалось публікою. Ще одним підтвердженням тому є відгуки на п'єсу «Маруся Богуславка»: «... сбор был полный; публика продолжительными рукоплесканиями выражала свой восторг исполнителям танцев» [14, 3]. Лише дещо пізніше типові українські мелодрами з хором і гопаком будуть менше виставлятися або відсуватимуться на другий план.

Про популярність національного репертуару засвідчують і афіші за лютий 1913 р.: «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського, «Сорочинський ярмарок» М. Старицького, «Невольник» М. Кропивницького.

Деякі спектаклі у Сумах проходили вдень, причому на денні вистави бралась у два рази менша платня.

Необхідно звернути увагу на активну благодійницьку діяльність театрів на початку ХХ ст. Наприклад, актори театру Корепанова брали участь у благодійних концертах «в пользу недостаточных студентов сумского землячества при Киевском политехническом институте», на підтримку безкоштовної бібліотеки у місті. У 1916 р. В.А. Харитоненко власним коштом запросив акторів трупи Суходольського, щоб ті виступили зі спектаклем для підтримки поранених на війні солдат.

Для заможної публіки у 1913 р. при театрі був відкритий Сад Тіволі, де діяв ресторан «Бристоль». Кухня його була організована під управлінням харківського шефа З.І. Карпова. У переліку блюд

ресторану були вишукані італійські та французькі страви («каймак глясе»). Під час вечері грав оркестр духової музики, виступали відомі скрипалі, наприклад Ж. Корниш.

Театральність, породжена імпульсом змін, була зведена в абсолют у ряді творчих робіт на поч. ХХ ст. Було присутнє прагнення епатувати публіку. Це, зокрема, стосується діяльності електротeatру «Цейлон». Оцінити новий вид мистецтва сумська публіка прийшла дуже активно, починаючи з представників різних навчальних закладів і завершуючи духовенством. У замітці, опублікованій у «Сумському віснику» за підписом понад двадцяти сумчан, діяльність цього електротeatру оцінена була різко негативно. Вказувалось, що адміністрація «Цейлону» зовсім не рахується з «етикою нравов сумских обывателей».

У той же час, «виховуючи» сумську публіку, театральний критик зауважував, що місцева публіка не звикла вчасно займати місця в театрі до початку спектаклю: «Хождение по партеру во время действия она, видно, считает признаком хорошего тона и не считается с тем, что это мешает лицам, которые приходят в театр не ради театра, а ради пьесы» [15, 3].

1918 року театральне життя Сум було не менш активним: виступали артисти Московського художнього театру О.В. Гзовської, труппа «Мініатюр» А.В. Шиліна та В.В. Бугардта, товариство українських артистів під керівництвом П.М. Білорува. Репертуар здебільшого змінюється на розважальний: комедії, бенефіси, водевілі. Наприклад, у репертуарі театру «Люкс» (труппа інтимного театру) була популярна мозаїка «Весна любови», «вальс екстаз» і ін. Театр «Ампір» пропонував «Веселий фарс» і т. д. Актори навіть виступали без гриму, за що в якості адміністративного покарання мали сплачувати штраф [16, 1]. Загалом, від таких постановок, як зауважував театральний критик, «нельзя требовать ни содержательности, ни интересной основной мысли, ни сложных психологических моментов» [17, 1].

З 1920 р. театр Корепанова був націоналізований і перейменований в музично-драматичний театр ім. Третього інтернаціоналу [18, 1]. Для нього починалась нова, радянська доба розвитку, за якої принцип театральності тепер підпорядковувався не лише принципу життєвої правдивості, а й принципу соціалістичного реалізму.

Отже, кожна епоха має свої особливості. Але театр ХІХ ст. залишив по собі велику і багату спадщину воістину справжнього мистецтва, яке залишається на скрижалях нашого театрального минулого і майбутнього. Недарма кращі п'єси з репертуару тих століть так часто ставляться на сценах сучасних театрів. Всі різноманітні форми театральної діяльності театрів Сумщини ХІХ ст.

– початку ХХ ст. стали підґрунтям для розвитку сучасного театру.

Посилання

1. Ленський О.В. Таке солодке слово «Театр» / О.В. Ленський. – Суми: Ткачов, 2008. – 88 с.
2. Локощенко Г. Музично-театральна культура Сумщини / Г. Локощенко: Матеріали для уроку на допомогу вчителям музики, літератури, історії та ін. – Суми, 1992. – 58 с.
3. Кривко Я. Перший театр на Україні / Я. Кривко // Народна трибуна. – 1971. – № 112 – 16 вересня. – С. 4.
4. Державний архів Сумської області (далі – ДАСО), ф. 1153, оп. 1, спр. 1113, 102 арк.
5. ДАСО, ф. 997, оп. 1, спр. 937, 53 арк.
6. ДАСО, ф. 997, оп. 1, спр. 932, 9 арк.
7. Манько М.О. Суми і сумчани у документах сучасників / М.О. Манько. – Книга перша (1655–1919). Вид. др., доп.. – Суми: видавничо-виробниче підприємство «Мрія-1», 2007. – 441 с.
8. Без атора та заголовку // Сумской вестник. – 1913. – № 6. – 8 января. – С. 5.
9. Без атора та заголовку // Сумской вестник. – 1913. – № 9. – 11 января. – С. 3.
10. Без атора та заголовку // Сумской вестник. – 1913. – № 243. – 5 ноября. – С. 3.
11. Без атора та заголовку // Сумской вестник. – 1913. – № 32. – 8 февраля. – С. 3.
12. Без атора та заголовку // Сумской вестник. – 1913. – № 33. – 9 февраля. – С. 3.
13. Білецький О., Мамонтов Я. Український театр. [Ч. 2]. Український новий театр (від початку ХІХ ст. до перших років ХХ ст.). / О. Білецький, Я. Мамонтов. – К.: Державне видавництво «Мистецтво», 1941. – 357 с.
14. Без атора та заголовку // Сумской вестник. – 1913. – № 22. – 26 января. – С. 3.
15. Без атора та заголовку // Сумской вестник. – 1913. – № 33. – 6 февраля. – С. 3.
16. Без атора та заголовку // Луч. – 1918. – № 32 – 30 июня. – С. 1.
17. Без атора та заголовку // Луч. – 1918. – № 33. – 2 июня. – С. 4.
18. Власенко В.М. До історії Сумського театру (1910–1943) / В.М. Власенко // Сумська старовина. – 2002. – № VIII–IX. – С. 134–143.

Демиденко Н.М. Из истории основания и развития театров на Сумщине (XIX – начало XX ст.)

В статье рассматриваются вопросы основания и становления театров на Сумщине (в г. Глухове, г. Ромны, г. Сумы). Автор анализирует зависимость репертуара театральных постановок от социокультурных процессов, изменения их направлений: от романтически-бытовых до реалистически-бытовых.

Ключевые слова: театр, Глухов, Ромны, Сумской театр Д.М. Корепанова, «Тиволи».

Demydenko N.M. From the history of the Sumy theatres' foundation and development in the nineteenth century and the beginning of the twentieth century

The article focuses on the issues of foundation and development of the Sumy theatres in the nineteenth century and the beginning of the twentieth century. The author analyses theatre repertory dependence of the sociocultural processes, change of their direction from romantically domestic to realistically domestic.

Key words: theatre, Hlukhiv, Romny, Sumy theatre of D.M. Korepanov, «Tivoli».

30.03.2015 p.